

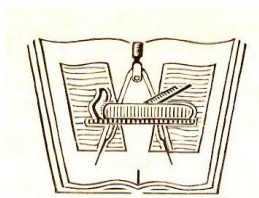
A FAFELDOLGOZÁS ÉRDEMESEI

1

TÓTH SÁNDOR LÁSZLÓ

KELEMEN MIKLÓS

ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA

FAIPARI TUDOMÁNYOS EGYESÜLET

2021

Rövid gyártörténet Vásárosnaményben

1969. A ládaipari Vállalat üzembe helyezi a vékony faforgácslapból készülő almásláda gyárat. A ládák 50 mg/100 g feletti formaldehid emissziója miatt alkalmatlanok élelmiszerek tárolására, ezért a terv megbukik, a Ládaipari Vállalatot felszámolják.
1970. A gyárat a Felső-tiszai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságához csatolják, és átállítják építőipari és bútorigipari célú forgácslapok gyártására.
1972. A gyár az Erdért Fakereskedelmi és Fafeldolgozó Vállalathoz kerül azzal, hogy kapacitását 130 ezer m³ kell megemelni, de a technológiai berendezéseket szállító **külföldi cég** nem tudja teljesíteni vállalását.
- 1979-1980. Az Erdért a **külföldi cég** elleni perét megnyeri és a megítélt 3 millió dollárból a technológiai berendezéseket kiegészíti.
1981. A technológia kijavítása befejeződik, a gyár kapacitása 135 ezer m³-re emelkedik.
- 1987-1988. A gyár a Kronoholding AG (CH) többségi tulajdonlásával vegyes vállalattá alakul át, neve Interspan Faipari Kft-re változik.
1996. A kormány Záhonyt és térségét (benne Vásárosnaményt) kiemelt gazdasági övezetté nyilvánítja.
1998. A gyár privatizációja során az egyszemélyes tulajdonos a Kronoholding AG (CH). A cég neve marad Interspan Faipari Kft.
2000. A Krono Holding beruházással a gyár kapacitását 200 ezer m³/év-re növeli.
2003. Újabb Dieffenbacher gyártmányú gépsort és új Siempelkamp lamináló sort telepítenek. A gyár kapacitását 300 ezer m³-re növelik, és a teljes mennyiséget laminálni tudják.
2008. Veszteségessé válik a gyár.
2009. Leállítják a nyers forgácslapok gyártását.
2015. OSB lapgyártó berendezés telepítése Conti- Roll folyamatos prés technológiával.
2016. A cég neve Swiss Krono Kft. Magyarországra változik. A FAGOSZ Vásárosnaményben tartja 51. Fakonferenciáját.

Forgácslemez/faforgácslap: alacsony értékű faanyagot kisméretű vékony forgácssá szeletelik, majd ezeket kötőanyag hozzáadásával lemezzé préselik össze.

14

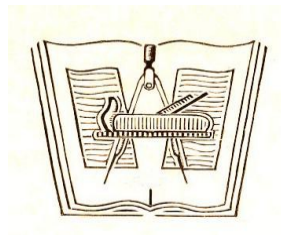
A FAFELDOLGOZÁS ÉRDEMESEI

3

TÓTH SÁNDOR LÁSZLÓ

KELEMEN MIKLÓS

a vásárosnaményi forgácslemezgyártás szervezőjének
élete és munkássága

FAIPARI TUDOMÁNYOS EGYESÜLET

2021

2021 TÓTH SÁNDOR LÁSZLÓ[®]

ISBN 978-963-8071-15-6

4

Felelős kiadó: Faipari Tudományos Egyesület

Elnök: Dr. Németh Róbert

A kiadvány támogatói:

Faipari Tudományos Egyesület

Swiss Krono Kft.

Frontalit Kft.

Kraszna Tüzép Kft.

Összeállította: Dr. Tóth Sándor László

Nyomda:

Tartalomjegyzék

Bevezetés (7)

KELEMEN MIKLÓS ÉLETÚTJA

Gyermekek és ifjúkor	(8)
A mezőgazdaságban	(9)
A ládagyárban	(10)
A forgácslapgyárban	(12)
Az Interspannál	(15)

KELEMEN MIKLÓS KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉGE

A kapcsolatépítő	(16)
A város- és térségfejlesztő	(17)
A szakoktatás szervezője	(18)
A szakmai szervezetekben	(20)

Kitüntetései (20)

A nyugdíjas (22)

VISSZAEMLEKEZÉSEK, TÖRTÉNETEK ÉLETÉBŐL

Csehszlovákiában	(23)
A prés olajtartályának meghegesztése	(23)
A falemezgyártás történetéből	(25)
Az átállás és a Fagosz tagság	(26)
Számvetés magamról	(27)
Gondolatok földi élet jövőjéről	(33)

Felhasznált források (38)

Melléklet: A forgácslapgyár rövid története (39)

FATE emlékfüzetek (49)

Dr. Kelemen Miklós (2008)

BEVEZETÉS

A fafeldolgozás érdemesei sorozat ötödik tagja Kelemen Miklósról íródott, akinek életútja egybe fonódott Vásárosnaménnyel, a forgácslemezgyárral. Gépészmérnöki alapképzettsége és mezőgazdasági gyakorlata után nemcsak beletanult a síkpréselt forgácslemezek gyártásába, hanem azok innovátora, fejlesztője és évtizedeken át irányítója, a gyár első vezetője volt.

A zöldmezős beruházás keretében megvalósuló faforgács-ládagyár, majd a bútorigipari forgácslemezgyártásra való átállás buktatóival járó nehézségek ellenére irányításával felépült és jól működött a kelet-magyarországi forgácslapgyár. Kelemen Miklósnak elévülhetetlen érdemei vannak a dolgozók szakképzésében, oktatásának megszervezésében. Szakmai tevékenységének elismerését jelenti, hogy a forgácslapgyár privatizációja után a svájci tulajdonos megtartotta első vezetőnek egészen nyugdíjazásáig.

A Gépipari-, valamint a Faipari Tudományos Egyesületben, és több más civil szervezetben is elismerték, magasra értékelték munkásságát.

KELEMEN MIKLÓS ÉLETÚTJA

Gyermek- és ifjúkor

Kelemen Miklós 1939. szeptember 14.-én született Szabolcsveresmartonban, egy hatgyermekes család ötödik gyermekeként. Apja Kelemen Sándor cipész és csizmadia mester, emellett dohány termesztéssel, kertészkedéssel foglalkozott. Anyja Csonka Erzsébet háztartásbeli, aki rengeteget segített férjének a dohánytermesztésben, a kertészkedésben. Ezekbe a munkákba az otthon lévő tízévesnél idősebb gyerekek is besegítettek.

Miklós testvérei: Sándor kereskedő; István gépészmérnök; Erzsébet óvónő; Imre bányász, robbantó vágár; László kőműves, építész technikus, építési vállalkozó.

A család 1942-ben a Szabolcs-Szatmár-Berg megyei Mándokra költözik, Miklós itt járja ki az általános iskola nyolc osztályát. Középiskoláját a Kisvárdai Gépipari Technikumban kezdi meg, majd tanulmányait az iskola megszűnése után 1955-től a Szolnoki Gépipari Technikumban folytatja. Itt érettségizik 1958-ban kitűnő eredménnyel.

Egyetemi tanulmányainak helye a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Kar Gépgyártástechnológia Szak nappali tagozata, itt szerez gépészmérnöki diplomát 1963-ban. Szabad idejében sportol; évfolyama labdarugó- és asztalitenisz csapatának hasznos tagja.

8

Gépészmérnöki oklevele (1963)

A mezőgazdaságban

Miklós maga keres munkát megyéjében. 1963-64-ben a mezőgazdasági gépállomások fehérgyarmati, majd tyukodi üzemében dolgozik üzemmérnökként, majd a gépállomások megszüntetése után a Megyei Tanács Ipari Osztályára kéri áthelyezését, ahol mérnök előadóként dolgozik.

1965-ben megházasodik: feleségül veszi Rózsa Katalin Mária adminisztrátort. Még ebben az évben áthelyezését kéri a Ládaipari Vállalat Tiszalöki üzemébe, ahol lakást is biztosítottak. Itt 1967 december 31.-ig műszaki vezetőként dolgozik. 1968. január 1.-vel áthelyezik Vásárosnaményba a népgazdaságilag kiemelt nagyberuházásként épülő faforgácslap-gyümölcszláda gyárba.

A Ládaipari Vállalat vezetője berendelte magához a fiatal mérnököt Budapestre és miután pozitív választ kapott arra, hogy Miklós gépészmérnök és beregi, közölte, hogy akkor megy Vásárosnaménybe az ott épülő faforgácslap gyárba, ahol gyümölcsládákat fognak készíteni. Az ötletet az adta, hogy az Izraelből importált narancsokat faforgácslapból készített ládákban küldték hozzánk. A ládák mérete a nemzetközi szabványoknak megfelelően megegyezett a magyar gyümölcsládákkal. A Szovjetunióba kerülő almaexport akkor 3 millió db gyümölcsládát igényelt.

Abban az időszakban évente mintegy 1,5 millió m³ fenyő hengeresfa érkezett be a Szovjetunióból a térségbe. Ennek a részbeni helyi feldolgozására növelték Tuzséron és Mátészalkán fűrészüzemek kapacitását 200, ill. 130 ezer m³ rönk feldolgozására. Az elképzelések szerint az itt keletkezett fűrészipari hulladék jó alapanyag a forgácsgyümölcsládák készítéséhez.

Történt ez akkor, amikor sorra épültek az országban a házgyárak. Az új lakásokba tömegesen előállítható bútorokra volt szükség. A bútor- és építőipar alapanyag ellátására ki kellett építeni a hazai faipar eszközigényes „nehéziparát”. Mohácson felépül a MOFA farostlemezgyár, Sopronban a FORFA-nál megkezdődik a forgácslemezgyártás, ami Szombathelyen épül ki a NYUFAG-nál, a későbbi FALCO-nál.

A gyümölcsláda gyárban

A gyárépítés során gépészeti beruházási vezetőként, majd az üzembe helyezéstől műszaki vezetőként dolgozik, majd ő lesz a gyár főmérnöke, később – nyugdíjazásáig – a gyár igazgató-főmérnöke..

Egy életre szóló kemény munka volt az ország iparilag egyik legelmaradottabb vidékének tartott beregi síkságon a zöld mezőn, teljesen új szakágban egy korszerű, nemzetközileg is versenyképes terméket előállító gyárat felépíteni és sikeresen működtetni. Két alapvető problémával kellett megküzdenie. Az egyik a szakember gárda kialakítása, másik a faiparon belül is új technológiának számító, itthon még gyermekcipőben járó faforgácslap gyártás, a gyümölcsládák előállítása. A gyár kapacitása 10 ezer m³/év 4 mm-es forgácslemez,

ebből a szabolcsi almaexporthoz szükséges 3 millió db gyümölcsláda készítése.

Már a beruházás során el kellett indítani a dolgozók oktatását, kezdetben betanított munkás tanfolyamok formájában. Négy év megfeszített munka eredményeképpen a szakmunkásképzés országos vezetésének egyetértésével, és közreműködésével a gyár telephelyén megkezdődött egy teljesen új szakma, a forgácslapgyártó szakmunkások képzése.

10

Tekintettel arra, hogy a Miskolci Egyetem tananyagában nem szerepelt a falemezgyártás, Miklósnak önszorgalomból a soproni Erdészeti és Faipari Egyetemről kapott szakirodalom és személyes segítségnyújtás igénybe vételével kellett a faforgácslap gyártástechnológiáját elsajátítania. Emellett elvégezte a Miskolci Egyetem Gazdasági Mérnöki Szakát. Második diplomáját 1969-ben vette kézhez.

. Gazdasági mérnöki oklevele (1969)

A szakmunkásképzés jegyzeteit saját maga készítette és oktatta a gyárban. További lépés volt a hidraulika-szerelő, a villanszerelő, a villamos műszerész, az automatika műszerész szakképzés, valamint helyi gimnáziumban a technikusképzés megszervezése. 1981-ben a

fiatalság szakmai képzésében kifejtett munkássága elismeréseképpen Ifjúsági Érdemérmét kapott.

A faforgácsból készített gyömlöcsládák azonban nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket, ugyanis a faforgácsok összeragasztásához használt karbamid-formaldehid gyanta teljes kikötéséhez szükséges formaldehid többlete meghaladta az 50 mg/100 g formaldehid emisszió nagyságát, ami egy jó ideig mér párolgott. Ládába rakott szabolcsi alma felvette ezt a szabad formaldehidet és a Szovjetunióba szállított gyümölcs élvezhetetlenné vált. A megengedett formaldehid többlet 5 mg/100 g volt. A vásárosnaményi ládában tízszer ennyi volt.

(Formaldehid: CH₂O szintelen, fojtó szagú, mérgező, vízben oldódó gáz. Vizes oldata, a formaldehid, ismert fertőtlenítő szer).

Az ország igényelte az importpótló, hazai gyártású síkpréselt faforgácslemezeket. Ekkortájt zajlott a bútorigari rekonstrukció, melynek keretében korszerűsítették Mátészalkán a Szatmár Bútorgyárat, így kézenfekvőnek látszott megnövekedett forgácslemez igényét a közeli Vásárosnaményből kielégíteni.

A Vásárosnaményi Faforgácslapgyárban

Az Erdért (Erdőgazdasági és Faipari Termékeket Értékesítő és Feldolgozó) Vállalathoz 1972-ben átkerült gyár berendezéseinek átállítása vastagabb síkpréselt faforgácslemezek gyártására sem ment zökkenő mentesen. A lággyártáshoz beszerzett berendezések nem voltak alkalmasak a bútorigari által igényelt 19 és 16 mm-es forgácslemezek megfelelő mennyiségű gyártására. Kicsinek bizonyult a rönktér, nem épült készárutér, hiányzott a csiszoló gépsor és más kiszolgáló berendezés, raktárterület is. Át kellett tervezni a gyártást, újabb berendezéseket kellett beszerezni a gazdaságilag indokolt, megnövelt és elérhető 60 ezer m³-es kapacitáshoz.

A 130 ezer m³ nagyberuházás fővállalkozójának külföldi céget választott az Erdért. A külföldi beszállító arra vállalkozott, hogy 130 ezer m³ finom felületű forgácslapgyártáshoz megnöveli a forgácsgyártó, szárító és osztályozó teret, a kész forgácsot elszállítja az Erdért által biztosított közbűlső és kész forgács tárolókhoz, ezen kívül vállalta egy 70 ezer m³ forgácslapgyártó gépsor komplett megépítését a kész forgácslapot leszedő asztallal bezárólag. Az Erdért vállalta az alapanyag folyamatos beadagolását a forgácsoló gépekbe, a saját gépsor 60 ezer

m³-es teljesítő képességét, a kész lapok leszedését a gépsorokról, és minden más ezt követő feladatot.

Kelemen Miklóst Speer Norbert, az Erdért vezérigazgatója 1974 augusztus 1-nevezte ki az üzem vezetőjének.

.A soproni Erdészeti és Faipari Egyetemre benyújtott, „A többszintes és egyszintes préselési eljárás hatása a forgácslapok minőségi mutatóira” című egyetemi doktori értékezésében a forgácslapgyártás alapberendezésével, a hidraulikus présel, annak technológiájával foglalkozott.

12

Műszaki doktori oklevele (1983)

Az értekezés részét képezte a faforgácslapgyártó gépsorok hőpréseinek utólagos, nyomás-fokozatonkénti kapacitás bővítése, a présvezérlés korszerűsítése a hő-, az út és az idő távadói számának növelésével,

valamint a présnyomás eloszlás nyúlásmérő bélyeges ellenőrző rendszerének kiépítése és ezek összehangolt működtetése. Mindezen korszerűsítések eredményeképpen az eredetileg 10 ezer m³/év kapacitásra tervezett többszintes gyártósor kapacitását 65 ezer m³/év-re sikerült növelni.

Időközben ki kellett kutatni az alacsony formaldehid tartalmú forgácslemezek gyártását. Tudományos munkásságát a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter 1984-ben Újhelyi Imre emlékéremmel tüntette ki.

Újhelyi Imre emlékérem (1984)

Az Interspan Faipari Kft-ben

1986 őszén vállalati kezdeményezés alapján elkezdődött a gyár többségi külföldi tulajdonú vegyes vállalattá szervezése, bővítése és önállósítása. Mindezeket az eredeti 550 fős létszámról 240 főre csökkentése mellett kellett megoldani, amit Kelemen Miklós először nem akart felvállalni, végül összehívta a szűkebb csapatának tagjait, egymás között felosztották a feladatokat és végrehajtották a létszám leépítést.

Miklós a feltételnek szabott létszám leépítésére így emlékezik vissza:

'Az Interspan alapító okiratának pontosítása során Ernst Kaindl úr azt mondta és meg is mutatta nekem, hogy az ő gyáraiban egy olyan nagyságú gyárat, mint a mienk egy 200 fős személyzet működtet. Arra tekintettel, hogy nekünk még sokat kell tanulnunk 240 főt tudomásul vesz, de többet nem, mert akinek van szabadideje az még másik két személyt is feltart. Neki lett igaza, mert amikor 2003-ban nyugdíjba

mentem, addigra megháromszoroztuk a termelést, és a gyár létszáma csupán 220 fő volt”

Az új vegyesvállalat a Krono Holding AG (CH) 55%-os az Erdért 25%-os és a SKÁLA 20%-os tulajdonlásában Interspan Faipari Kft néven kezdte el a működését.

1998-ban a vegyes tulajdonú Kft egyszemélyes Kft-vé alakult át a Krono Holding AG (CH) 100 százalék-os tulajdonlásában. A cég neve és a vezetők személye nem változott, Kelemen Miklós az igazgatói székben 2003-ig nyugdíjazásáig maradt.

14

Dr. Göncz Árpád köztársasági elnök látogatása a BNV Interspan standján (1998)

KELEMEN MIKLÓS KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉGE

A kapcsolat építő

Vásárosnaményben a forgácslapgyár a legnagyobb ipari létesítménynek számított, így Kelemen Miklós ügyvezető igazgató életében fontos volt a közéleti, társadalmi - ma már úgy mondjuk civil szervezeti - tevékenység, aminek messzemenően eleget is tett. Aktivitása, tenni akarása alapján beválasztották a helyi és járási állami, társadalmi szervezetek vezetői közé.

Az általa elmondottakat szó szerint idézem:

„Az építkezés során a járás és a megye vezetői néhányszor meglátogattak bennünket, és talán az építkezés rendezettségét, vagy az előrehaladás ütemét értékelték nagyra, vagy a beszélgetéseinkből megérezték azt a vezetői képességemet, hogy a jelen munkáit csak a jövő kezdetének tekintem, és én mindig a jövőt építem, azt nem tudhattam, de azt igen hogy hamarosan beválasztottak a járás legfelsőbb politikai, társadalmi és gazdasági vezetőségébe. A Vásárosnaményi vezetői tevékenységem abban a szerencsés korszakban kezdődött, amelyet mostanában gulyás kommunizmusként, vagy a keleti blokk legvidámabb barakkjaként szokás emlegetni. Abban az időben az állami akarat érvényesülésének legfőbb eszköze az állami pénzek leosztása volt, Azonos nagyság mellett egy város többet kapott egy falunál és még többet ha közismert volt, és annál is többet, ha fontos város volt, ezért a Vásárosnaményi térség minden rangú és nevű vezetősége teljes mértékben egyetértett, és támogatta azt a célt, hogy Vásárosnamény mielőbb közismert és fontos várossá váljon. E cél elérése érdekében mindenki lelkesen magára vállalt valamilyen feladatot. Tekintettel arra, hogy a faforgácslap gyár korszerűnek épült fel és a folyamatosan zajló fejlesztések mindig világszínvonalúak voltak, így mindig volt új és érdekes látnivaló a gyárban, ezért én vállaltam, hogy minden Vásárosnaményba érkező hivatalos delegációt, valamint a Megyei és Országos szervek vezetőit, vagy kiküldötteit meghívom egy tartalmas gyárlátogatásra, egy barátságos megvendéglésre és szerény megajándékozásra, úgy hogy ha a gyárnak vagy Vásárosnaménynak lesz kérni valója szívesen fogadjanak és támogassák kérésünket. A harminchat éves munkásságom alatt számtalan esetben kértünk és kaptunk segítséget a jó cél érdekében”.

A város- és térségépítő

Az említett kapcsolatépítés elősegítette a cég, valamint a város és környezete fejlődését, Vásárosnamény várossá nyilvánítását (ami 1978-ban meg is történt).

Kelemen Miklós által elmondottakat ez esetben is szó szerint idézem:

„Mint a Tiszatáj szülöttének és vezetőségi tagjának kötelességemnek éreztem, hogy amit tisztességgel és kiépített jó kapcsolataimmal megtehetek szűkebb szülőföldemért azt meg is kell tennem.

- *Az 1970-es nagy Tiszai árvíz előtt a gyár fejlesztés részeként a gyár több kilométeres körzetében a teljes felszíni víz és szennyvíz fővezetékeit a biztonsági gyűjtőrendszerig mi építettük ki.*
- *Az eredeti tervek szerint a gyár áramellátására saját transzformátor állomás volt tervezve. Kapcsolataim révén el tudtuk intézni, hogy a Vásárosnaményi transzformátor állomás bővítésével legyen megoldva ez a feladat . Ezzel közel harminc évre biztosított volt a város áramellátásának bővítése.*
- *A hetvenes években álltunk át olajról gáztüzelésre. Az eredeti terv szerint a „ Barátság gázvezeték”-et közvetlenül gyár mellett csapolták volna meg, elenyésző költséggel, amit a fentiekben említett kapcsolatokkal úgy módosították, hogy a Tisza túloldalán lévő gázkezelő állomásról a Tisza alatt átvezetett külön gázvezetékekkel egy új állomás lett kialakítva Kisvarsánynál , amely nem csak a gyárnak és Vásárosnaménynak hanem a megye keleti részének is biztosítani tudja a gáz ellátás.t*
- *A már többször említett kapcsolatok igénybevételel a hatvanas évek végén a gyár mellett 15 lakást a hetvenes években Vásárosnamény központjában egy 24 lakásos tömbházat, a nyolcvanas évek végén pedig egy 4 lakásos társas házat, összesen 43 lakást építettünk fel a vállalati beruházások részeként a gyár és Vásárosnamény szakember ellátása érdekében.*
- *Fő támogatói voltunk az oktatásnak , több milliós alapítványt létesítettünk az idegen nyelvű oktatásra, és minden iskolai rendezvénynek és kirándulásnak fő támogatói voltunk. Ugyan így támogattuk az egészségügyi intézményeket és a sportot is.*

A gyárban folyó folyamatos fejlesztések a gyári létszámon felül 250-300 szakembernek biztosítottak jól fizető munkát a térségben élők részére.”

A szakoktatás szervezője

Kelemen Miklós fontosnak tartotta nemcsak saját, hanem munkatársainak képzését, továbbképzését, amelyet messzemenően támogatott, szervezte a szakképzéseket a gyáron belül, és az együttműködő iskolákkal. Munkatársaival tanműhelyeket alakított ki a gyárban és ellátták a szaktanári feladatokat. Az általa elmondottakat itt is szó szerint idézem:

„Vásárosnaményban a világvégén a lealacsonyító „fekete vonat” végállomásánál csak úgy lehetett egy világszínvonalon álló gyárat

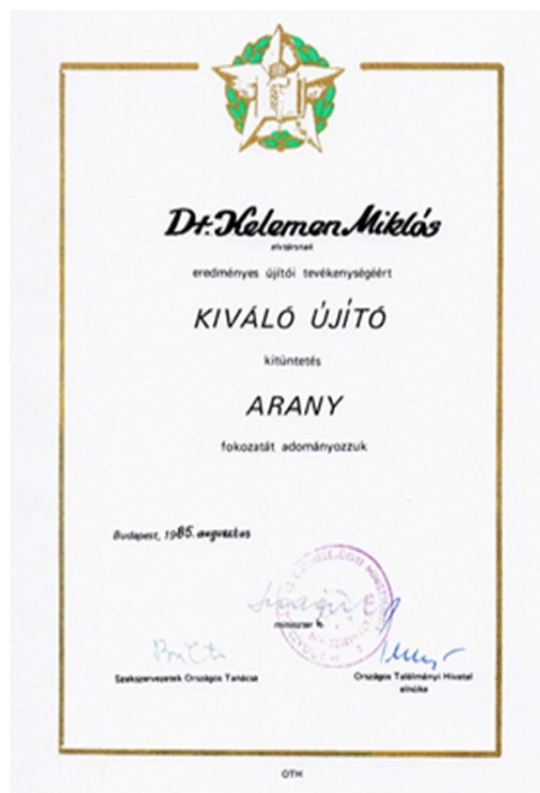
létrehozni és világszínvonalon folyamatosan fejleszteni, ha az ott dolgozók tudása is világszínvonalon áll. Ezért nagyon sokat foglalkoztam az oktatással. Legnagyobb követelményt magammal szemben támasztottam. A gépészmérnöki diplomához 1969-ben megvédtem gazdaságmérnöki diplomámat, 1983-ban megvédtem műszaki doktori értekezésemet. 1993-ban címzetes egyetemi docensi kinevezést kaptam. 2002-ben Pro Universitate Soproniensi kitüntetéssel ismerte el a Soproni Egyetem Szenátusa a több évtizedes kiemelkedő tudományos munkásságomat. Folyamatosan elvártam vezető munkatársaim továbbképzését is, és minden eszközzel támogattam továbbtanulásukat. Nagy gondot fordítottam a dolgozók továbbképzésére is. A Vásárosnaményi szakmunkásképzővel és a középiskolával összedolgozva bevezettük a mechanikai műszerész az elektroműszerész és villanyszerelő szakmunkás képzést. A gimnáziummal közösen egy faipari technikum osztályt is végigvittünk, ahol az ábrázoló geometriát és a faipari géptant én tanítottam. A hetvenes évek elején az országos szakmunkásképzés vezetésével egy új szakmát, a falemez gyártó szakmunkásképzést honosítottuk meg és éveken át működtettük ahol a tananyag jegyzeteinek egy részét magam más részét munkatársaimmal közösen írtuk. A szakoktatások tanműhelyeit és azok felszerelését a legkorszerűbb oktatási eszközökkel, valamint a szaktanári munkát minden költségével együtt a vállalat saját költségéből tartotta fent”.

A szakmai szervezetekben

Kelemen Miklós részt vett a Gépipari –, és a Faipari Tudományos Egyesület helyi, területi, sőt országos szervezeteinek munkájában, tovább képezte magát, többszörös újíto, sokszoros önkéntes véradó, jegyzetet írt, tanított, stb.

Gépipari Tudományos Egyesület tagja (1964-)
Megyei elnökség tagja (1968-1990)

Faipari Tudományos Egyesület tagja (1965-)
Megyei elnökség tagja ((1968 -)
Országos elnökség tagja (1992-)

Kíváló újító – arany fokozat oklevél

Országos Tűz- és Robbantási Bizottság tagja (1975-)

Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség Országos Elnökség tagja (1990-)

MTA Erdészeti Bizottság. Faipari Albizottság tagja (1992-)

Kitüntetései

Szakmai és közéleti tevékenységéért is számos elismerést, kitüntetést kapott:

Kíváló újító bronz (1975), arany fokozat (1980, 1985, 1988)

Kíváló vradó arany fokozat (1977)

Tűzbiztonsági érem arany fokozat (1982)

Ifjúságért érdemérem (1983)

Ország címerével ékesített dísztőr (2001)

Tagja lett Magyarország Videós Arcképcsarnokának (2019)

Tűzbiztonsági érem arany fokozat (1982)

Soproni Egyetemért érdemérem (2003)

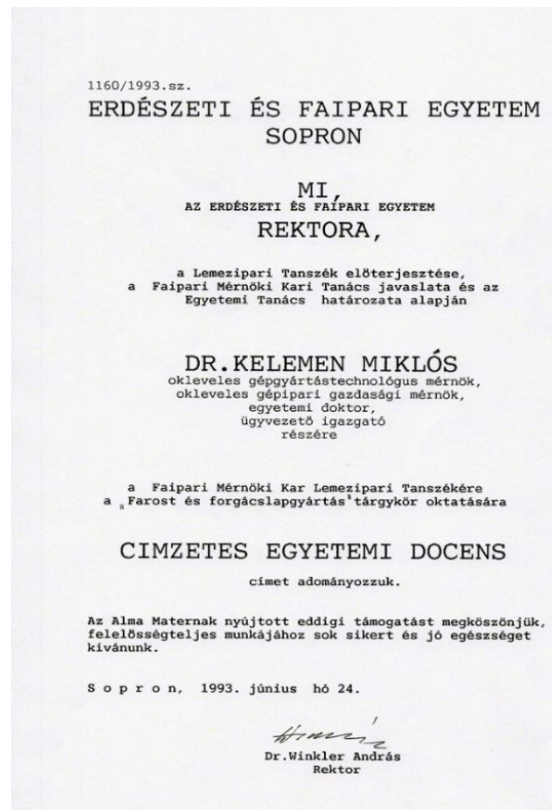
A Magyar Népköztársaság elnökétől 2001-ben megkapta a polgári védelem és a katasztrófa elhárítás területén kapható legmagasabb polgári kitüntetést, az ország címerével ékesített dísztört.

Ország címerével ékesített dísztőr (2001)

Meghívták Sopronba az Erdészeti és Faipari Egyetemre, ahol a Lemezipari Tanszéken tartott előadásokat a farost- és

faforgácslapgyártás tárgyköréből. Ennek elismeréseképpen 1993-ban címzetes egyetemi docens címet kapott az Egyetem rektorától.

ábra. Címzetes egyetem docensi oklevél (1993)

A nyugdíjas

Kelemen Miklós gyermekkorától járja az erdőt, a mezőt, 45 éves koráig aktívan futballozott, majd a vadászat következett. 2003. évi nyugdíjba vonulása után korábban vásárolt és telepített erdőjének erdőgazdálkodója. Természetjárással, vadászattal foglalkozik, elnöke a helyi vadásztársaságnak. Figyelemmel kíséri, tanulmányozza az emberiség jövőjének lehetőségeit.

Feleségével együtt két leánygyermeket neveltek: Erikát, aki egészségügyi szakiskolát, majd rendőrtiszti főiskolát végzett és Anikót, aki általános iskolai tanár. Négy unokával ajándékozták meg őket: Réka és Dániel végzett jogászok, Viktor joghallgató, Bence labdarugó, a Testnevelési Egyetem hallgatója.

VISSZAEMLEKEZÉSEK, TÖRTÉNETEK ÉLETÉBŐL

Csehszlovákiai cserelátogatás

A Faipari Tudományos Egyesület keretében hárman; a Soproni Egyetemről Winkler András, rektor, Szabadhegyi Viktor és jómagam szakmai cserelátogatásra utaztunk Csehszlovákiába a Varsói Szerződés hadseregeinek 1968.évi bevonulása és kivonulása után **néhány hónappal**. Útközben egy kisváros szállodájában szálltunk meg és láttuk, hogy a recepció mögötti terem egy söröző, ahol vidáman söröznek a helyiek. A vacsora elfogyasztása után a sörözőben kötöttünk ki, ahol egy üres asztalnál letelepedtünk. Hamarosan hozták is sörünket és a telekorsót megemelve üdvözöltük a szomszéd asztalnál ülő hasonló társaságot és ők is fogadták köszöntésünket. Nemsokára nekik is tett sört a pincér, akitől megtudhatták, hogy magyarok vagyunk. Emiatt a mosoly eltűnt az arcukról és kezdett jegessé válni a hangulat. Ekkor Winkler Bandi, akinek nagyon jó hangja volt és képzett énekes, elkezdett halkán énekelni egy felvidéki népdalt, Viktor és én is csatlakoztunk hozzá. A szomszéd társaság elhallgatott, a második strófánál elolvadt a jég, a harmadiknál már ők is énekeltek. Amikor Bandi belekezdett a következő dalba, már ők is mosolyogva énekeltek. Hamarosan egy társasággá váltunk és az egész estét barátságban töltöttük el, mert a jóemberek hamar barátokká válnak és ez ellen a politika sem tehet semmit.

A prés olajtartályának meghegesztése

Az első faforgácslap gyártó gépsorunk talán három éves volt, amikor a mozgó előprés hidraulikus tartályából szivárogni kezdett a hidraulika olaj.

Az előprés egy kétszáz tonnás gépmonstrum volt. A prés mozgatót és a préselést biztosító hidraulikus rendszer a mozgó prés tetején volt elhelyezve egy 6 m³-es téglatest alakú olajtartállyal. Az olajtartályban voltak elhelyezve szivattyúk is. A tartály oldalán volt egy olajsint mutató átlátszó ablak ott kezdett szivárogni az olaj, amit újra és újra eltömítettünk különböző módszerekkel, de az olajfolyás egyre csak növekedett.

Több hónapi próbálkozás után szakértőket és szakvállalatokat kértünk fel az olajfolyás megszüntetésére, de négyhetes leállásnál egy vállalkozó

sem ígért kevesebbet ugyan is faforgácslap gyártó sor ezen része „C és D” tűzveszélyességi osztályba volt besorolva, emiatt a javítást a tartály leszerelésével és - mivel olajtartály volt -a teljes tisztítást és zsírtalanítást is el akarták végezni a hegesztés előtt. A javítási tervek jók voltak, megfeleltek a tűzrendészeti előírásoknak, de a hosszú leállítás elfogadhatatlan volt.

Gondoltam egy merészet, a gyár műhelyében csináltattam egy jó nagy és nagyon erős olajszínt mutatókeretes ablakot négy irányú kereszt merevítővel ellátva és az olajtartály tetején lévő kilélegeztető cső meghosszabbításához egy nagyobb átmérőjű félméteres csődarabot vágattam le. A TMK vezetőnek és a hegesztést végző szakembernek elmondtam: az a tervem, hogy a hegesztést a helyszínen végezzük el , úgy hogy az olajtartályt a kilégzőcső tetejéig feltöltjük olajjal, így hegesztés közben a tartályban nem keletkezhetsz gázzréteg, ezért robbanás sem. Ezt követően az új nagyobb szintmutató ablakkal lefedjük a régi repedt ablakot és nyugodtan elvégezhetik a hegesztést. De akkor az egyszer az utasításomat megtagadták.

Erre az üzemi konyhában csináltattam két nagy tálca húszsíros, lilahagymás kenyérszeletet, az irodámból felvittem a széket és a két tálcát az olajtartály tetejére, és miután ráültem a székre az embereim elkezdtek a hegesztést. Két óra munka, a hegesztést befejezték, az összes zsíros kenyeret megették, és az én szakmai tekintélyem 11,2 méterrel növekedett, ugyan is hegesztés közben a fejem az üzem padlójához képest ilyen magasságában helyezkedett el.

A vásárosnaményi falemezgyártás történetéből

Még fiatal mérnök voltam az Interspan Faipari Kft.-nél amikor az a story történt. Az egyik forgácslap gyártó gépsor hőprése a szokásos olajfűtés mellett egy nagyfrekvenciás fűtőberendezéssel is fel volt szerelve. A berendezésnek az volt a lényege, hogy az alsó és felső ~220 C fokra felfűtött préslapokhoz az összezárás pillanatában 250 kW teljesítményű nagy frekvenciájú áramot vezettünk be, amely a préslapok közé betolt gyantázott forgácspaplan belsejét gyorsabban melegítette fel, ezzel jelentős (20-25 %) -os teljesítmény növekedést lehetett elérni.

A préslapok elektromos elszigetelése a nagy hőmérséklet és a több ezer tonnás nyomóerő miatt nem volt egyszerű feladat. A préselést vezérlő elektronikát az út és nyomástávadók működését a nagyfrekvenciás tér nagymértékben zavarta. Már kis szennyeződés is elfogadhatatlan jeltorzulást okozott. Nem csak nálunk, hanem minden más helyen is, ezért Európa legfejlettebb hőprésgyártó szakvállalatai folyamatosan foglalkoztak a problémával.

Emlékszem rá, Kelemen úr az igazgatónk, mindig minden probléma megoldásánál újfajta lehetőségeket is számba vett és ez esetben is így cselekedett. Olyan úttávadó megoldásokat keresett és talált is amelyek a villamos ellenállás változás helyett magnetrostrikciós elven működtek. Az Amerikában elterjedt Allen Bradley (vastagság szabályozó) számítógépes rendszert a hozzá tartozó grafikus vizualizálási rendszerrel az európai forgácsológépek nem alkalmazták, ezért addig mi sem ismertük.

Egy reggel pont a hőprésnél folyó új úttávadó rendszer kísérleteit figyeltem, amikor Kelemen úr odajött hozzám, és azt mondta: látja, hogy engem nagyon érdekel ez a téma és azt mondta, hogy mindenben támogatni fog és engem bíz meg ennek a témának a felelős irányításával és ha jól dolgozom ezzel sokkal nagyobb és értékesebb tudásra tehetek szert. A megbízást megtiszteltetésnek vettem és azonnal elfogadtam. Kelemen úrnak igaza lett, mert a megvalósítás után (annak ellenére, hogy a beüzemelés nem volt zökkenőmentes) a gépsor megbízhatósága és kapacitása jelentősen megnövekedett, a mi gépsorunk lett a legjobb a cégcsoportban. Ezt a fejlesztést a francia gyárunkban is bevezették ott is jelentős eredménnyel.

A teljes pályafutásomat meghatározta és pozitívan befolyásolta, amit Kelemen úrtól tanultam. Mindig minden körülmény között törekedni kell a legjobbra, a kockázatok árán is. Merni kell az újba az ismeretlenbe belevágni, mert csak az hozza meg a várt sikert.

Kázmér Szilárd
egy volt INTERSPAN dolgozó

Az átállás és a FAGOSZ tagság kezdete

1990-ben, korábbi minisztériumi kollégám, Mőcsényi Miklós, a frissen megalakult Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség titkára

megkeresett, hogy ismerem-e az Interspan Forgácslapgyárat, mivel jó lenne a céget beléptetni a FAGOSZ-ba. Őt ott nem ismerik. Mivel éppen „megörökölttem” az Erdészeti és Faipari Hivatalban a falemezek területét, tervbe volt véve egy látogatásom a messzi Vásárosnaményban, együtt mentünk le. Kelemen Miklós igazgató megmutatta a gyárat, este beszélgettünk az akkoriban még újdonságnak számító külföldi (svájci) tulajdonlásról.

Kelemen Miklós elmondta, hogy már a privatizáció megfelelő előkészítése óriási problémákkal járt; többek között le kellett építeni az 550 fős foglalkoztatotti létszámot 240-re, ami nem ment zökkenőmentesen sem a gyár üzemeltetési oldaláról, sem lelkiismereti okokból. Ezzel egy időben át kellett állni, vezető kollégáit is át kellett állítani a megszokottól teljesen más gondolkodásmódra, ami ugyanolyan nehéz volt, mint a létszám leépítése, egyes tevékenységek kiszervezése.

Mőcsényi Miklós vázolta a FAGOSZ eddigi tagságát, többek között az állami erdő- és fafeldolgozó gazdaságokat, a falemezgyárakat, a szervezet szerepét, feladatait a szakmában. Kelemen Miklós felismerte ennek jelentőségét és az Interspan Faipari Kft-t be is léptette a FAGOSZ tagjai közé. Később szerepet is vállalt a szervezet alakulófélben lévő falemezipari szekciójában.

Dr. Tóth Sándor
MÉM Erdészeti és Faipari Hivatalának
nyd. főtanácsosa

Számvetés magamról

Közel negyven évvel ezelőtt 1982-1983-ban a doktori értekezésem megírása során készítettem először alapos számadást addigi tevékenységemről.

A múltat vizsgálva megnyugvással állapítottam meg, hogy addigi rövid életutam kisgyerekkori cikázásai hamar enyhe kanyarokká szelődültek és már nyolcadikos koromban határozottan kijelöltem életpályám irányát azzal, hogy középiskolának a gépipari technikumot választottam, mert gépészmérnök akartam lenni. Mindig nagyon szerettem a matematikát diákéveim alatt minden tantárgy minden példáját a legnehezebbeket is egy kis többlet tanulással megoldottam.

Feltűnt nekem, hogy az általános iskolai példák mindegyike a valós élet kérdéseire kereste a választ, a gépipari technikumban és a műszaki egyetemen viszont minden feladat valamilyen műszaki probléma legjobb megoldását kérdezte, de hogy melyik megoldás a leggazdaságosabb, azt soha. Ezért úgy döntöttem, hogy a gépészmérnöki diploma mellé legrövidebb időn belül megszerzem a gazdaságmérnöki diplomámat is, amit meg is tettem, ezért ha a jövő felé fordítottam a tekintetem, szinte végig kikarózott egyenes utat láttam magam előtt, amelyen haladni akartam.

Abban az időben a Vásárosnaményi Faforgácslap Gyár igazgatója és egyben főmérnökeként aktív résztvevője voltam a faipar és azon belül a falemezipar tudományos és technológiai megalapozásának. A doktori értekezésem előszavában fogalmaztam meg céljaimat amit szakmai hitvallásnak vagy szakmai küldetéstudatnak is éreztem. Lényegét tekintve

elköteleztem magamat arra, hogy teljes tudásommal és minden lehetőségemmel részt vállalok abban, ami a műfalapok fizikai és megjelenési tulajdonságait a lehető legközelebb hozza a természetes fához, és felhasználásuk gazdaságos.

Tudtam, hogy ezzel nem csak magamat és családomat, hanem a faipart, és a környezetünk védelmét is szolgálhatom, mert mindnyájan tudjuk, hogy az emberhez a tiszta levegő és a tiszta víz után a fa áll legközelebb, mert fából készül a bölcsonk, az ágyunk, az asztalunk de még a koporsónk is és a fa gyümölcse életet bennünket és tüze biztosítja otthonunk melegét, azt viszont már kevesebben tudják, hogy ha egy családi ebédlőasztalt akarunk csináltatni akkor legalább egy köbméter élő fát kell felhasználni ha viszont műfalapból készíttetjük el az asztalunkat csak ötödannyi élő fát kell felhasználni vagyis több mint kétszerannyi fatermékhez juthatunk feleannyi erdő kiirtása által.

Minden ember születése pillanatától kötődik a szüleihez, majd ahogy táguul előtte a világ kötődni kezd szülőfalujához, később egész szülőföldjéhez. Huszonéves koromra rájöttem, hogy nekem ezen felül igen erős kötődésem van a Tiszához. Az csupán véletlen hogy a felső Tisza nagy kanyarulatánál egy Tisza parti kedves kis faluban, Szabolcsveresmarton születtem, de az már kevésbé, hogy eddigi életem fő állomásai: Mándok, ahol gyerekkoromat töltöttem, Kisvárda ahol a középiskolámat kezdtem, Szolnok ahol leérettségiztem,

Fehérgyarmat az első munkahelyem és itt ismertem meg a feleségem, majd Tiszalök, ahol az élettörténetem elmesélését kezdem és Vásárosnamény ahol alkotó munkámat végeztem és most is itt élek mind a Tisza mentén helyezkednek el.

A legkorábbi emlékeim közé tartozik az az esemény, amikor egyszer megszomjaztam és nagyapám a kalapjában merített nekem vizet a Tiszából és nagyon jól esett. A legkedvesebb dalaim a Tiszáról szóló népdalok és magyar nóták, legkedvesebb versem Petőfinek a Tiszáról írott verse. Soha meg sem fordult a fejemben, hogy máshol éljek. A Tiszatáj és népe az én szűkebb szülőföldem. Később amikor már munkám során bejártam fél Európát jöttem rá, hogy azért kötődöm annyira a Tiszához, mert soha sehol a Tiszatájánál nem találtam természetesebb, érintetlenebb ősidőktől létező és ránk örökül hagyott tájat és a mi legfontosabb feladatunk az, hogy amit örökül kaptunk ősainktól, a lehető legjobb állapotban adjuk át utódjainknak.

Az Országos Ládaipari Vállalat Tiszalöki Gyárában dolgoztam, amikor 1967 márciusában a vállalat vezérigazgatója felrendelt magához Budapestre és elmondta: tudja, hogy gépészmérnök vagyok, azt is tudja hogy munkám mellett a második képesítem a gazdasági mérnök diploma megszerzésén dolgozom, és tudja azt is, hogy a feleségem és én is a Tisza mellől származunk. Elmondta, hogy hamarosan elkezdődik Vásárosnaményban népgazdaságilag kiemelt beruházásként egy faforgácslap-láda gyár építése. tanulmányozzam át a terveket, és ha tetszik nekem, engem nevezze ki az épülő gyár főmérnökének.

A terveket áttanulmányozva láttam, hogy a gyár a legkorszerűbb nyugati technikával és technológiával van megtervezve. A gyártandó termék, a faforgácslap pedig nem csak Magyarországon, hanem egész Közép Európában hiánycikk, ezért ha elvállalom a kinevezést, a gyárépítés kezdetétől részese és irányítója lehetek a gyár életének, és ha jól fogok dolgozni, hosszú távú fejlesztési feladatokban vehetek részt, ezért igent mondtam.

Most 2019 szeptemberében nyolcvanévesen a videó arcképcsarnok felkeresésére elkészítettem az itt leírt számvetésemet. Megnyugvással és büszkeséggel tekintek vissza a múltra mert harminchat éves Vásárosnaményi munkásságom alatt huszonöt-szöröse emelkedett a gyár termelése. A helyi jellegű kis üzem nemzetközileg is ismert és elismert gyárrá fejlődött. A fejlődés üteme elérte az évenkénti 70%-ot!

ezzel az ország legdinamikusabban fejlődő gyárai közé tartoztunk.. Ennek eredményeként 1988-ra az országban a legelsők között (még a szocialista rendszerben!) többségi külföldi érdekeltségű vegyesvállalattá alakultunk át Interspan Faipari Kft néven, melynek ügyvezető igazgatója én lettem és ezt a tisztségemet nyugállományba vonulásomig töltöttem be.

Munkásságom alatt számtalan különböző díjban és kitüntetésben részesültem, amire büszke vagyok, de minden kitüntetésnél többet jelentett számomra az a tudat, hogy az általam vezetett gyár minden megingás nélkül folyamatosan nagy tempóban fejlődött, az általunk nyújtott támogatások, és adók legnagyobb mértékben járultak hozzá Vásárosnamény várossá válásához és fejlődéséhez, és ezt az itt élő emberek felém áradó tiszteletükből mindig éreztem, és a mai napig érzem.

Vásárosnamény, 2019. október

. Vásárosnaményért emléklakett oklevele (2019)

Gondolatok a földi élet jövőjéről

A koronavírus-járvány alatt sok szabadidőm lett, mert én is a veszélyeztetett korosztályhoz tartozom. Ezért úgy határoztam, hogy a földi élővilág jövőjével kapcsolatos gyötrő gondolataimat halomba rakom és közreadom.

Nyolcvan évvel a hátam mögött még mindig a természetjárás, a gombaszedés és a vadászat a legkedvesebb időtöltésem. Azonban az öröömbe öröm is vegyül, mert vannak emberek, akik szemétdombnak használják környezetünket, úgy viselkednek, mintha a természet urai lennének, pedig tévednek, az ember csak része a természetnek. A tudomány az egysejtűeknél kisebb élőlényekig vezette vissza az emberiség családfáját. A föld egyik legősibb faja vagyunk, a génjeinkben, zsigereinkben hordozzuk a természet törvényének minden paragrafusát. Az emberi emlékezet úgy tekint a ködbe tűnő múltra, mint a fajfenntartás ősi törvényére, ami szakadatlan harcot jelentett a természet erőivel és a többi fajjal szemben. Ebben a küzdelemben a föld az életben maradás helyszíne és feltétele volt csupán, az ember sem tett mást, elvette, felhasználta mindazokat a forrásokat, amelyek életben maradását és szaporodását lehetővé tették. Ez az ősi fajfenntartási törvény azonban nem ismert mást, mint az egót, a családot, a fajt, a mást, a holnapot és a következő generációt, de egyáltalán nem foglalkozott azzal, hogy honnan jöttünk, hová tartunk, és van-e tennivalónk a környezetünkkel?

Az emberiség néhány százezer évvel ez előtt, külön útra tért, közösségekké szerveződött, a közös tevékenység hatására megtanult beszélni, eszközöket készíteni és használni. Ennek eredményeként az emberi időszámítás 16. századára az élő fajok közül az első helyre küzdötte fel magát, de továbbra is megismerhetetlenül hatalmasnak, az életfeltételek kimeríthetetlen forrásának tekintette a földet, amit az akkori térképek is igazolnak, hiszen több szárazföld nem is szerepelt rajtuk, és a megrajzolt szárazföldek is nagyon sok, az ember által még fel nem fedezett fehér foltot tartalmaztak.

Az 1670-es évektől kezdődően Isaac Newton olyan átfogó komplex tudományos rendszert adott az emberiségnek, ami lehetővé tette a technika robbanásszerű fejlődését, amit ma az ipari forradalom kezdeteként tart számon a közemlékezet. Az általános tömegvonzás törvényének kidolgozásával megmutatta, hogy az emberiség számára megismerhetetlenül hatalmasnak tartott föld valójában az univerzumnak egy picike pontszerű képződménye csupán, ezért életadó forrásai sem kimeríthetetlenek. Erre a termodinamikai munkájában fel is hívta a figyelmet, de kevés eredménnyel, mert alig telt el 250 év és már le is

zajlott az első és második világháború, amelyek a föld rohamosan csökkenő anyag- és energia készleteinek újraelosztásáért zajlottak le. A tudomány igazolta, hogy minden munka végrehajtásához anyagot és energiát kell felhasználni, de a felhasználás hatásfoka soha sem éri el a száz százalékot, a veszteség rendezetlenségé (entrópiává) válik, ami végleg elvész az emberiség számára, ezért minden véges rendszerben, így a földön is minden megrendezett eseménnyel a föld rendezetlensége növekszik. A növekedés megállíthatatlan, visszafordíthatatlan, nem lehet kikerülni, figyelmen kívül hagyni, de lehet és kell felelősen alkalmazni. Tudomásul kell vennünk, hogy a föld egyetemlegesen az egész emberiségé, az egész élővilág, ezért felelősen kell gazdálkodni minden erővel mérsékelni kell entrópia növekedését, óvni kell a természetet.

A 17. század végén, az ipari forradalom kezdetén, az emberiség, nem láthatta előre, hogy hová vezet az útja, de a múlt ismeretével elindult rajta és, mindössze három évszázad alatt teljes egészében feltárta és birtokba vette az egész földet a legmélyebb tengerfenéktől a legmagasabb hegyekig, sőt azon is túl, egészen a Marsig. Mostanra az egész föld élővilágának egyeduralkodója lettünk, és minden tekintetben érvényesítjük is uralkodói jogainkat. Itt volna az ideje tudomásul vennünk, hogy az uralkodás nem csak jogokkal, hanem kötelezettségekkel is jár, ezért törvénybe kellene foglalni az emberiség kötelességét és feladatát is. Ennek megfelelően módosítani kellene az élet alaptörvényét valahogy a következők szerint: A földi élet hosszú távú fennmaradása érdekében a mindenkori emberi társadalomnak legfontosabb feladata az, hogy az elődöktől örökbe kapott földi élővilágot megóvja, a föld életadó forrásaival felelősen gazdálkodjon oly mértékben, hogy a földet a lehető legjobb állapotban és a lehető legnagyobb készletekkel adja át az utókornak.

Ezek szép szavak, de sajnos, csak szavak maradnak mindaddig, amíg rá nem térünk a földi élet hosszú távú létét biztosító útra. A mostani utunkon az ipari forradalom hatására kialakult a nagyipar, a kapitalista termelési mód, amely mára az egész világot átszövő globális gazdasági rendszerré erősödött. A kapitalizmus alapja a maximális profit elérése. Módszere az emberi társadalom legszélesebb igényeinek teljes körű kielégítése, a piacra termelt, és a piacon értékesített korszerű, termékekkel versenyképes áron. Célkitűzése pedig a fogyasztói társadalom folyamatos bővítése, a jóléti társadalom megteremtése, fejlesztése, és valóban ezen célok elérésén dolgoznak fáradhatatlanul. Ez a tetszetős célkitűzés uralja a közfelfogásunkat, pedig valójában ez nem más, mint a profit iránti hajsza igazolása a föld életadó készleteinek fokozott kitermelése által. Ez az út viszont szöges ellentétben áll az

élővilág hosszú távú fennmaradáshoz elengedhetetlenül szükséges felelős és takarékos gazdálkodás útjával

A mi világunkat a pénz és a hatalom ezer szálon kötődő szoros kapcsolata uralja. Mindent el lehet érni pénzzel, kapcsolatokkal és a hatalom segítségével. A három legerősebb kapocs közvetett, szinte láthatatlan.

1. A média-kapcsolatok

Emlékezhetünk Hitler göbbelsi médiájára, amely embermilliók kiirtását szolgálta, és ez a félrevezetés egészen a kapitulációig kitartott. A mi korunkban is óriási szerepe van a médiának, melynek két változata is ismert. Az üzleti alapon működő médiák valóságos, fontos és érdekes információkat gyűjtenek, és piaci áruként értékesítik azokat. Ezek az információk nem olcsók, a szegényebb néprétegek meg sem tudják fizetni. Ezt kihasználva, a hatalom megalkotta a közmédiát, amit közpénzből tart fenn, és a hatalom működteti.

A közmédiában minden a haza bölcséről, a nép jótévőjéről szól, az ellenzők (ellenzék) csak akkor kerülnek szóba, ha konkrétan becsmérelni akarnak valakit. A közmédia teljesen ingyenes, és elég a vízcsapot kinyitni és máris eláraszt a tökéletes agymosás, mert a hatalmasok kiokosított emberek, és tudják, hogy az embereknek szükségük van információkra véleményük kialakításához, vagyis a jövőbeli véleményüket a közmédiából kapott információk fogják kialakítani. Erre jó példa Észak-Korea médiája.

2. A tudomány befolyásolása

Minden tudós emberből van. Azért tudós, mert kutatni akar, új dolgokat felfedezni, a megválaszolatlan tudományos kérdéseket megválaszolni. A tudományos kutatás azonban még a médiánál is költségesebb, ezért a tudósok csak olyan kutatásokban tudnak részt venni, amelyekre fizetőképés kereslet van. A lényeg az, hogy a kutatásokat a pénz határozza meg, vagyis közvetlenül vagy közvetve a pénz hatalmának érdekeit szolgálják!

Albert Einstein 1905-ben jelentette meg az $E=mc^2$ híres képletét, amivel kezdetét vette az atomkor. A hatalom ráértett az atomenergiában rejlő hadászati lehetőségekre, és a leggazdagabb államok korlátlan kutatási lehetőséget biztosítottak az atomenergia kutatására, és mindössze negyven év múlva már le is dobták az első két atombombát. Csak halkan

és szomorúan jegyzem meg, hogy az atomenergia békés célú felhasználásának kutatására csak a háború után jutott pénz.

3. Az Istenhit és vallás támogatása

Az istenség és a hatalom szoros összefonódása már a legrégebbi kultúrákban is tetten érhető volt. Ennek jó példája az ókori Egyiptom, ahol a fáraók hatalmát az istenektől származtatták, és haláluk után maguk is istenséggé váltak. Ennek igazolását a papság biztosította. Természetesen ennek fejében a főpap is hatalmas úr volt, mert általa az istenek rendelkeztek, amiket a fáraók végre is hajtottak, ezzel igazolva az istenek létét. Ez a vezérelv annyira sikeres, hogy évezredekken át egészen máig tetten érhető a vallás és a hatalom kapcsolatában. Ismert, hogy a két világháború a föld rohamosan fogyó anyag- és energia készleteinek újra- elosztásáért zajlott le, de egyáltalán nem szolgálták a háborúban résztvevő országok népeit, még a győztes országok népét sem. Ennek ellenére a háborúba induló katonákat és fegyvereiket mindkét oldalon a saját papságuk megáldotta az egy igaz Isten nevében, pedig ma már tudjuk, hogy a vágóhídra meneteltek.

A második világháborúban az illetékesek valamilyen pontossággal tudták, hogy hol kell bombázni vagy támadni, de azzal alig foglalkoztak, hogy a holokauszt idején embermilliókat hurcolásztak fél Európán át marhavagonokban a levegőből is jól látható táborokba, amelyek méretéből egy általános iskolás is percek alatt kiszámolhatta, hogy az oda szállított emberek tizede sem fért el. Ennek ellenére még a szovjet és a szövetséges erők tábornokait is meglepte és megdöbbenetette a megtapasztalt rémisztő valóság. A média is csak ezek után foglalkozott valójában ezekkel a szörnyűségekkel. Ekkor hol voltak a hatalmasok?! Hol volt az egyház?! Hol volt a média?!, akik mind annyira hallgattak, hogy maguk a halálba menők is csak a gázkamránál döbbsentek rá a szörnyű valóságra.

A borzalmak sorolását nem folytatom tovább, mert ennyi is túl sok, ezért már csak két példát említek a fogyasztói és jóléti társadalom eszményének csalóka voltára. A példákat magammal kezdem.

Mint egy átlagos középosztálybeli házaspár, magunk is tagjai vagyunk a fogyasztói jóléti társadalomnak. A kamránkban 2 darab fekete-fehér és 4 darab működőképes színes televízió van. Ezeket azért tettük oda, mert akkor a szomszédjaink valamelyikének korszerűbb televíziója volt, és nem akartunk lemaradni. Hasonló okok miatt eddig több új személyautót és több használt terepjárót vásároltunk. Ezen felül hosszan tudnám

sorolni, hogy mennyi mindent összevásároltunk a jó reklám miatt. Ha visszagondolok rájuk, megállapítom, hogy a felével is meg tudtam volna oldani, amit akartam. Számomra a legmeggrázóbb példával fejezem be gondolataimat.

Hetvenöt évvel ezelőtt került sor az atomenergia gyakorlati alkalmazására, de hogyan?! A már győztes második világháború végén a világ egyik legdemokratikusabbnak ismert ország vezetője parancsot adott az első két atombomba ledobására Hirosimára és Nagaszakira. Nem a Japán jelképének számító Fudzsi tűzhányóra, nem is egy fontos katonai bázisra, hanem két élő városra, nőkre, gyerekekre, iskolákra. Az atombombák ledobásával egyetlen egy nép sem nyert semmit. Az egyedüli nyertes a pénz hatalmas lett, mert az atombombák ledobása az emberi történelem legnagyobb üzleti vállalkozásának, a hidegháborúnak nyitó lépése volt. A hidegháború alatt a szuezi és kubai válság idején hajszálon múlt az atomháború kitörése, ezen felül legalább négyszer jártunk közel az atomháború kitöréséhez. Az óceánok fenekén, a sivatagok homokjában és az örök hó alatt több elveszett atombomba veszélyeztetet most is. Jelenleg Oroszországnak és az USA-nak annyi atomfegyvere van, hogy egyenként kétszeresen el tudnák pusztítani élővilágunkat, a többi atomhatalom pedig egyszeresen, de hamarosan ők is többszörös pusztítókká válhatnak, és még vannak vegyi fegyverek, biológiai fegyverek, és olyanok is, amiről nem is tudunk.

Ha továbbra is a pénz és a pénzzel támogatott „demokratikus” választásokon nyert vezetők állnak a világ országainak élén, és számításból vagy gyávaságból nem változtatnak, akkor az emberiség nem fogja megélni a harmadik ezredfordulót sem, mert akad majd olyan eszement vezető, vagy egy indítógombhoz hozzáférő örült, aki meg fogja nyomni a gombot, és teljesen mindegy hány szorosan vagyunk képesek elpusztítani magunkat, ha már az első próbálkozás is elég. Szerintem csak akkor van esély a földi élet hosszú távú fennmaradására, ha a pénz és a hatalom szövetségét az egyetemes tudás és az egyetemes demokrácia szövetsége váltja fel.

2020. június

Írta egy nagypapa, aki aggódik a leendő ük-ük-unokáiért

Felhasznált források:

Halász Aladár: Fafeldolgozás in Keresztesi Béla (Szerk.): Magyar erdőszet 1954-1979. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1982: 223-233.

Kelemen Miklós személyes dokumentumai (2020)

Kelemen Miklós: A vásárosnaményi Forgácslapgyár rövid története. Kézirat, 2020.

Moldova György: Európa hátsó udvara. I. kötet. Urbis Könyvkiadó. Budapest, 2000: 284-290.

Műszaki Lexikon (Szerk: Polinszky Károly). Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970. I.k.:905.

Tóth Sándor: A fafeldolgozás 1945 után. Fejezetek a fa- és bútortörténetéből 1945-től az ezredfordulóig Magyarországon. Agroinform Kiadó..Budapest, 2001: 203-205, 313-314, 352-354

Tóth Sándor: A fafeldolgozás. Szemelvények (megjelenés előtt) U- 2.7 Fejezet: Falemezipar (2000-2020) 2020. 11. 18.

Winkler András: Faforgácslapok. Dinasztia Kiadó,. Budapest, 1998.: 15-16.

Melléklet

A vásárosnaményi faforgácslapgyár rövid története

Az 1960-as évek elején a Szovjetunióba irányuló alma export növelése érdekében északkelet Magyarországon jelentős nagyságú almáskertek telepítésére került sor. Az almatermelés növekedésével arányosan növekedett az almásládák iránti igény is. A kormány a gyümölcsládák tömeggyártásával kívánta ezt az igényt kielégíteni. A követendő példát az Izraelből importált narancsok ládái adták, mert pont olyan méretűek voltak mint a magyar almásládák, de nem természetes fából, hanem vékony faforgácslapból készültek. Ennek megfelelően született meg az a döntés, hogy népgazdaságilag kiemelt beruházásként Vásárosnaményban épüljön fel egy 10.000 m³/év kapacitású 4 mm-es vékony faforgácslapot gyártó komplett gyár és egy 3 millió darabos faforgácslap almásláda gyártó gépsor.

Az eredeti elképzelés szerint a ládaigény növekedésének mértékében a gyárat igény szerint bővítették volna. A beruházás és a gyártás megszervezésével az országos hatáskörrel rendelkező Ládaipari Vállalatot bízták meg. A gyártástechnológia kidolgozását, és a komplett tervezési munkát az Erdészeti és Faipari Tervező vállalatra (ErFaTerv). A beruházás helyszíni munkái 1967 tavaszán kezdődtek el. Ekkor vették fel Tengely Dezső faipari mérnököt aki a beruházás időszakában az építési feladatokat irányította, azzal az ígérettel, hogy a beruházás befejezése után ő lesz az igazgató.

Én ebben az időben a Ládaipari Vállalat Tiszalöki gyáregységében dolgoztam, és mivel a Tisza mellől származtam és gépészmérnök voltam nekem ajánlották fel a gépészeti beruházási munkák irányítását és ellenőrzését, és a beruházás befejezése után a gyár műszaki vezetői beosztását, amit elvállaltam. A tényleges vásárosnaményi munkámat 1968 januárjában kezdtem el. A beruházás közben az általunk felvett és kiképzett szakember gárda is nagy segítség volt a beruházás gyors és sikeres befejezéséhez, ami 1969 július végére meg is történt. A beruházás befejezése után az ígéretnek megfelelően én lettem a műszaki vezető, de igazgatónak Panka Márton faipari mérnököt nevezték ki, aki a vállalat Nagykőrösi gyáregységéből érkezett hozzánk. A próbatermelés során az igazgató irányította a ládagyártó üzem, én pedig a forgácslap gyártó üzem munkáját. A beüzemelés mindkét soron gyors és eredményes volt, így 1969 szeptember végén az általunk gyártott faforgácslap almásládákba csomagolt almákkal az első néhány vagonos próba szállítmány elindult Moszkvába, amit egy állami

küldöttség kísért, melynek tagja volt a mi igazgatónk is, aki a harmadik napon telefonon azt az utasítást adta, hogy azonnal és véglegesen hagyjuk abba a ládagyártást, mert a próbaszállítmány almái annyi formaldehidet szívtak magukba, a ládákból, hogy az alma még állati fogyasztásra is alkalmatlanná vált.

Többször találkoztam az Izraelből faforgácslap ládákban érkező narancsokkal, de sem a ládáknál, sem a narancsoknál nem tapasztaltam semmilyen problémát, de sajnos a tervezők sem számoltak problémával. Hamarosan megtudtuk, hogy a Ládaipari Vállalat igazgatóját nyugdíjazzák, a vállalatot megszüntetik és mi új gazdához kerülünk. Az új gazdánk a Felsőtiszai Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság (Fefag) volt, a mostani nevén „Nyírerdő”.

Az új gazda feladata volt a gyár átállítása építőipari és bútorigipari célú faforgácslapok gyártására. Az átálláshoz szükséges technológia kidolgozása és a komplett tervekészítés ebben az esetben is az ErFaTerv feladata volt. A problémák és megoldások:

- A ládagyártásra szánt forgácslapok gyártásánál nem kellett sem csiszoló, sem pedig osztályozó gépsort használni, ezért ilyenekkel nem is rendelkezett a gyár.
- A gyár tervezett termelése $10.000 \text{ m}^3/\text{év}$ 4 mm-es csiszolatlan forgácslap volt, a komplett gépsor minden része erre a kapacitásra volt tervezve.
- Abban az időben az építőipar és a bútorigipar 16-19 mm-es vastagságú csiszolt forgácslapokat használt, erre a vastagságra kellett átállítani a gyárat. Ennél a vastagságnál forgácslap gyártó gépsor több módosítás mellett $60.000 \text{ m}^3/\text{év}$ mennyiség termelésére volt átalakítható de a forgácsoló, szárító, osztályozó, és gyantafelhordó berendezések csak $10.000 \text{ m}^3/\text{év}$ -re voltak képesek. A kapacitás összhangját új gépek beépítésével kellett megoldani.
- A hatvanezer köbméteres termeléshez nem volt megfelelő nagyságú anyagtér, anyagmozgató gépek. Egyáltalán nem volt készáru raktár.

Ezeket mind pótolni kellett, és ezen kívül több ezer fel nem sorolt más probléma is volt. Joggal vetődött fel a gyár végleges bezárásának kérdése, azonban a ládagyártás bukása után az akkori gyakorlattól eltérően a gyárat mégsem zárták be, mert az idelátogató különböző politikai és állami vezetők látták, hogy a gyár kollektívája önerőből magasszintű szakmai tudással és tenni akarással eredményesen

dolgozik a gyár átállításán és a termelés bővítésén, és közbenjárásuk eredményeként a gyárat 1972 januárjától az ország legnagyobb faipari cégéhez, az Erdérthez csatolták azzal a kormányrendelettel, hogy a gyár kapacitását 130.000 m³/évre kell megnövelni, és meg kell oldani a gyártott lapok bútorigipari minőségű felület kezelését is.

A nagyberuházás tervezési munkái 1972 őszén kezdődtek el, ekkor az igazgató azt mondta, hogy én irányítom a napi termelési és műszaki tevékenységet és az ehhez tartozó átalakításokat és bővítéseket, a távlati fejlesztések ügyeit pedig magának tartotta meg.

A tervek 1974 április végére elkészültek. Ezt követően azonnal elkezdődött a tervek adaptálása a Vásárosnaményi helyszínre. Ettől kezdve az igazgatónk többnyire a gyárban tartózkodott, a tárgyalóját tervező szobának rendezték be, ahová a tervezőkön kívül csak neki volt szabad bejárása, mert abban az időben a tervezői munka titkosnak minősült, ezért csak az mehetett oda akit hívtak. Engem sohasem hívtak oda, de az igazgató naponta többször is megkeresett különböző kérdésekkel. Pár hét múlva észrevettem, hogy egyre gyakrabban kerestek meg engem a tervezők is, mert elmondásuk szerint tőlem mindig megkapták a gyors és pontos választ.

Nem sokkal később július közepe táján egy belföldi kiküldetésen voltam, amikor azt az üzenetet kaptam, hogy másnap reggel a vállalat termelési vezérigazgató helyettese fontos ügyben beszélni akar velem a gyárban, és másnap reggel bejött hozzám, letett elém egy hosszú listát és azt mondta ad két órát, hogy tanulmányozzam át a leírtakat és ezt a napot a kérdések megbeszélésére fogjuk fordítani, mint ahogy tegnap az igazgatóval is tette. Mondtam, hogy nincs szükségem felkészülésre már is kezdhetjük a megbeszélést. Két óra sem telt el és ő már vissza is indult Budapestre a sikeres megbeszélést követően.

Két hét múlva az igazgató már nem dolgozott nálunk, és engem megbíztak a gyár vezetésével, így saját jogon beléphettem a tervező irodába. Amikor átfutottam a nagyberuházás tervein teljesen ledöbbsentem, mert a nagyberuházási szerződésben az állt, hogy az Erdért vállalat az akkori (1974-es év) 30.000 m³/év termeléshez készített kiszolgáló berendezéseket adta meg minden változtatás és bővítés nélkül a 130.000 m³/év termelés garantált kiszolgálásához. A meglévő berendezésekkel sajnos be sem tudtunk volna indítani a nagy gyárat.

Azt is kiszámoltam, hogy a meglévő berendezések lehetséges maximális bővítése is csak 90.000 m³/év termelést tudna kiszolgálni. 130.000 m³/év-hez pedig újakat is kellene építeni, vagy kicserélni .

A forgácslap-ládagyártás bukása után az 1974 augusztus 1.-i igazgatói kinevezésemig valójában csak a gyártósoron történtek jelentősebb fejlesztések. Ezen felül néhány faaprító és faforgács gyártó gépet , valamint egy használaton kívüli forgácsszárító gépet kaptunk a magyarországi falemezgyártó cégtől, és épült egy 60.000 m³/év kapacitású forgácslap csiszoló és osztályozó gépsor. A fentiekén túlmenően semmilyen bővítés nem történt a szárítótér külső és közbülső szállító és tároló berendezéseinél és a készforgács tároló sílóknál, amelyek a 30.000 m³ éves termelési ütemnél is kényszermegállások esetén kevésnek bizonyultak, és nekünk, akik a gyárban a napi feladatokat végeztük nagy gondokat jelentettek .Mindezek mellett az egész nagyberuházási tervezése során semmilyen információt nem kaptunk, és semmilyen kérdéshez sem kérték ki a véleményünket, titoktartásra hivatkozással.

Ezért érthető, hogy teljes ledöbbenéssel tanulmányoztam át az Erdért és a külföldi beszállító között megkötött, kb.260 oldalas szerződést, és megállapítottam, hogy a szerződésben az Erdért az anyagtéren, a szárításban a közbülső forgácstárolóknál, és a készárú raktározásnál semmilyen bővítéssel nem számolt, ezért be sem tudtuk volna indítani a gyárat. Mint gépészmérnök és mint gépipari gazdasági mérnök, pár nap alatt elvégzett kapacitás számításaim alapján megállapítottam, hogy a betervezett csiszoló és osztályozó gépsori bővítés is csak 90.000 m³/év termelési kapacitást tesz lehetővé.

Gyanúsnak találtam, hogy én pár nap alatt felfedeztem az Erdért hibáját, de a nálam sokkal nagyobb szakértelemmel és tapasztalattal rendelkező külföldi beszállító másfél éves tervezési munka során ezt egyszer sem észre vételezte, ezért az ő számításait is leellenőriztem ,és még jobban megdöbbsentem mert az általuk beszállítandó berendezéseknek 130%-os határfokkal kellett volna dolgozniuk, hogy saját vállalásaik teljesüljenek, ami tudjuk nem lehetséges. A berendezések számításaim szerint csupán 90.000 m³-es termeléshez voltak elégségesek, pont annyira amennyire az Erdért beszállításai megnövelhetők voltak. Ekkor már biztosra vettem, hogy a külföldi fél az első perctől kezdve látta az Erdért hibázását és ezért tervezett be kisebb teljesítményű olcsóbb gépeket,

hogy többletprofitra tegyen szert, hisz az Erdért hibája miatt ezt megteheti.

A külföldi beszállítónál tudtam, hogy igazamat csak próbatermelés tudná igazolni, és csak abban az esetben, ha mindkét gépsoron folyamatos teljes kapacitású termelés folyik, több műszakon át, ezt pedig csak abban az esetben érhetem el ha én lehetek a beruházás vezérigazgatói megbízottja, mert a szerződés szerint a vezérigazgató, vagy annak a megbízottja engedélyezhette a külföldi partner átadási próbájának megkezdését, ennek pedig az volt a feltétele, hogy a próba kezdete előtt a gyárnak legalább három egybefüggő napon át 130.000 m³/év kapacitással kell dolgoznia, amit számításaim alapján nem tudnak elérni, a gépsorokat nem tudják átadni.

Azt viszont nem tudtam eldönteni, hogy az Erdért butaságból, vagy tudatosan hibázott-e, ezért nem szóltam erről senkinek, de készítettem egy pótberuházási javaslatot, mellyel a 130.000 m³-es termelés biztonsággal kiszolgálható és kértem, hogy a vezérigazgató engem nevezzen meg vezérigazgatói biztosként, mert bízva magamban, biztos voltam benne, hogy így a külföldi partner nem fog többlet jövedelemhez jutni. Két hét múlva a javaslat elkészült és felkerestem a vezérigazgatót, aki először ordítózott, majd meghallgatott és utána hívta a műszaki vezérigazgató helyettesét és a beruházási osztály vezetőjét, akikkel közölte, hogy én lettem a vezérigazgatói megbízott, és a javaslatomban leírtakat tekintsék pótberuházási feladatnak.

Az általam javasolt Erdért pótberuházás során létrehoztunk egy 10 hektáros alapanyagteret megfelelő úthálózattal három nyomtávú üzemi vasúthálózattal, 7200 m²-es készárú raktárral, híddarus készárú berakodó csarnokkal 400 m³-es gyantatárolóval és megfelelő számú és rendeltetésű anyagmozgató gépekkel, és a megfelelő méretű tároló silókkal, valamint a saját forgácslap gyártó sor korszerűsítésével, hogy biztonsággal elérhető legyen a vállalt 60.000 m³/év kapacitás.

Az általam javasolt feladatokat végre is hajtottunk, de a külföldi beszállító így sem tudta teljesíteni vállalását, mert a számításaim helyesnek bizonyultak. A berendezések egy percre sem tudták elérni a garantált 130.000 m³ év teljesítmény szintet, 90.000 m³/évteljesítmény felett csak selejtet tudtak termelni és egy éves késés után sem tudták a

berendezéseiket átadni, ezért a vezérigazgatót 1978 augusztusában nyugdíjazták.

Schmal Ferenc az új vezérigazgató az első útján a gyárunkat kereste fel és négyszemközt részletesen be kellett számolnom a számításaimról, a külföldi beszállításokat érintő gyanúmról, a tényleges problémákról, de legrészletesebben a hibák kijavításáról. Elmondtam a vezérigazgatónak, hogy a próbaüzemelés során szerzett tapasztalatok alapján készítettem egy pótkerékházási programot a külföldi gép beszállításához is, és teljesen biztos vagyok benne, hogy ennek végrehajtása nélkül sohasem tudják átadni a gyárat. Azt javasoltam, hogy egy ultimátum kíséretében adjuk át a pótkerékházási igényt azzal, hogy kapnak három hónapot a hibajegyzékben szereplő teendők végrehajtására, addig a próbaüzemeltetést felfüggesztjük. A vezérigazgató elfogadta javaslatomat és teljes felhatalmazással továbbra is én maradtam a kerékházás főbiztosa.

A külföldi fél elutasította az ultimátumot a saját gépsorukat áramtalanították, lezárták és az indító kulcsot kihúzták, azonnal hazautaztak, amire számítottunk is. Ezt követően a Zürich-i döntő bírósághoz fordultunk panaszunkkal. Az volt a kérésünk lényege, hogy a bíróság egy teljesítmény próba alapján hozzon ítéletet, mert teljes mértékben biztosak voltunk igazunkban, viszont ezt a külföldi fél is pontosan tudta, ezért mindenféle kifogással el akarták kerülni a bírósági próbatermelést.

Már a peres eljárás kezdetén a két helyettesemnek hat szem közt elmondtam, hogy ha nem vagyok a gyárban és olyan váratlan esemény történik ami többnapos leállást igényel, azt nekem azonnal jelentsék bár hol is vagyok, mielőtt bárkinek is szólnának róla. Több hónap múlva egyszer pont Zürichben voltam, és a délutáni bírósági tárgyalásra készültem, amikor a két helyettesem reggel felhívtak és elmondták, hogy nagy robbanás és tűz volt a gyárban melynek során egy Németországból származó speciális anyagból készült ciklon is felrobbant, aminek Németországi újra gyártása több mint három hónapot vesz igénybe. Meghagytam, hogy a speciális ciklont azonnal rendeljék meg és utána közöljék a tűz eseményt az Erdért központtal azzal, hogy a tűzoltóság még nem fejezte be a vizsgálatot, de fontos volna, hogy még ma de legkésőbb holnap délelőtt a központ illetékesei a helyszínen vizsgálják meg az esetet, de csak az Erdért kivizsgálás után, de legkésőbb másnap

délig feltétlenül mondják meg nekik, hogy a javítási idő 3-4 hónapot vesz igénybe.

Az aznapi délutáni bírósági ülésen szokás szerint megismételtem a próbatermelési kérésünket, de akkor elfogadtam a külföldieknek azt a régóta hangoztatott igényét, hogy a pervesztes költségére ők szállítanak hozzánk 40.000 ürméter faalapanyagot, és azt hogy a bírósági próba során minden általuk leszállított berendezést saját szakemberei kezeljenek, de a saját javaslatukat is visszavonták, mert így bebizonyosodott volna, hogy ők hibáztak.

A másnap délutáni tárgyalás megnyitását követően azonban soron kívül szót kértek és bejelentették, hogy az előző napi ajánlatunkat elfogadják, azzal, hogy rövid időn belül de legkésőbb 1980 március 15.-én kezdődjön el a háromnapos bírósági próba. A bejelentést tudomásul vettük és hazautaztunk. Én biztos voltam benne, hogy a külföldiek mindent megtudtak a tüzesetről és ezt a bejelentést is ennek tudatában tették meg.

Azt viszont az égvilágon senki sem tudta, hogy a munkatársaim bejelentése után egy órán belül telefonon beszéltem a Tiszai Vegyikombinát gépgyártó üzemének főnökével, akit Koncz Istvánnak hívtak és Vásárosnaményi születésű gépészmérnök és jó barátom volt, és ő vállalta, hogy kisebb élettartamú magyar acélból két héten belül leszállítja az eredetinek mindenben megfelelő új ciklont.

Március 15.-én a bírósági próbaüzemeléskor minden magyar berendezés úgy működött mint egy Doxa óra, az övük pedig csak selejtet tudott gyártani, ezért a pert elvesztették, és a megítélt három millió dolláros kártalanításból kijavítottuk a gyárat és 1981 márciusától 135.000 m³/év lett a termelési kapacitásunk, ezzel a volt kis helyi üzem nemzetközileg is ismert és elismert gyárrá nőtte ki magát.

A döntőbírósági perben megnyert 3 millió dollárból az alábbiakat valósítottuk meg: növeltük a forgácskészítő kapacitást, a külföldi lap gyártósoron teljesen új Bison gyártmányú nagy teljesítményű gyantázó berendezéseket, új korszerű terítő gépet, és egy új nagyteljesítményű Dieffenhacker gyártmányú hidraulikát vettünk új présvezérlő rendszerrel, valamint egy teljesen új Bison gyártmányú csiszoló és osztályozó gépsort építettünk be.

Ebben az időben már csak nagyon nehezen lehetett fejlesztési pénzhez jutni. A kormányzat is új utakat keresett. Az évtized elején a szombathelyi jól működő faforgácslap gyárhoz kapcsolták az ország nyugati térségének erdő és fafeldolgozó gazdaságát és több jól működő faipari céget és Nyugat Magyarországi Faipari Kombinát néven működött tovább. Az új faipari cég a térség húzó vállalatává vált.

Az 1980-as évek közepére mi is a legjobb és legsikeresebb faipari cégek közé emelkedtünk fel, és a politikusok úgy rendelkeztek, hogy a vásárosnaményi faforgácslap gyárhoz kapcsolják a Nyírerdőt, az Erdért vállalat megyei egységeit Tuzsér kivételével, és még a térség több faipari cégét, és a szombathelyi példára létrehozzák a Kelet Magyarországi Faipari Kombinátot, és engem bíznak meg az új cég vezérigazgatói feladatainak ellátásával és az új cég megszervezésével.

Ezt a politikai döntést Hosszú László, a megyei pártbizottság ipari ügyeiért felelős titkára közölte velem, de meglepetésére, én három nap gondolkodási időt kértem, de valójában csak azért, hogy a visszautasítást alaposan megszervezzem, és bebiztosítsam magam, mert én jobban tisztában voltam a tényleges helyzettel, mint a politikusok. Tudtam, hogy ha egy tehetősebb emberhez adunk akárhány szegény embert, abból soha nem lehet összegyűrni egy gazdag embert sem, sőt az ilyen csoportosításból csak egy koldussereg alakulhat ki, ezért három nap múlva elutasítottam az ajánlatot! A döntésemet Váncsa Jenő miniszternek kellett bejelentennem, aki szerencsére jó helyről már tudott rólam, és döntésemet elfogadta. Vásárosnamény nélkül viszont értelmetlené vált az egész kezdeményezés.

Én viszont tovább kerestem a fejlődés lehetőségeit, és hamarosan mellénk szegődött a szerencse. 1986 nyár végén a Pénzügyminisztériumból telefonáltak, hogy két nap múlva egy Svájci faipari üzletember fog meglátogatni bennünket, fogadjam őt. A Svájci üzletember Ernst Kaindl úr volt, a későbbi tulajdonosunk. Ahogy belépett a gyárba egyből láttam rajta tudja hogy mit akar látni, és merre kell mennie, hogy meglássa azt amit akar. A kérdései is mind egyértelműek és lényegre törőek voltak. Én is igyekeztem röviden és lényegre törően válaszolni. Amikor azt is elmondta, hogy a falemezgyártás fejlesztését küldetésnek tekinti és ezért van itt, én azonnal egész életemre őszinte hívévé váltam, mert a doktori

értekezésemben életcélomként én is a falemezgyártás növelését, és az erdők védelmét tűztem ki magam elé célul.

Másnap már a vezérigazgatóknál voltam és részletesen beszámoltam Ernst Kaindl úr látogatásáról. Rámutattam, hogy ez óriási lehetőség számunkra és az Erdért számára is. A vezérigazgató elfogadta a javaslatomat és 1987 márciusában külön miniszteri engedéllyel aláírásra került az új vállalat alapítási okirata, és az is hogy az új vállalat ügyvezető igazgatójának engem választanak és ezt a tisztségemet nyugdíjazásomig megtartottam.

42

Az alapító okirat aláírását követően azonnal elindultak az új cég tervezési és építési munkái, aminek eredményeként az országban elsőként többségi külföldi tulajdonú termelő vegyesvállalatként, az új cég 1988 november elsejével Interspan Faipari Kft néven elkezdte a termelést. Az Interspan megnövelt forgácsoló, szárító és osztályozó rendszerrel indult. A régi többszintes forgácslap gyártó gépsort egy korszerű egyszintes, nagyfrekvenciás fűtéssel is felszerelt gépsorra cseréltük ki. Egy új felület kezelő csarnokot építettünk, egy korszerű felületkezelő gépsorral, amelynek kapacitását további két új felületkezelő gépsorral bővítettük, és még egy további egyszintes faforgácslap gyártó gépsort is üzembe helyeztünk. A legelső perctől kezdve az Interspan eredményesen dolgozott. Soha egyetlen egy hónapban sem voltunk veszteségesek, még a rendszerváltás viharos éveiben sem. Amikor 2003-ba nyugdíjba mentem, a gyár beépített kapacitása 300.000 m³/év volt, és eredményessége is töretlenül magas.

A vezetést tőlem átvevő ügyvezető igazgató viszont méltatlan volt, az Interspanhoz, de még Ernst Kaindl úrhoz is, és úgy lerontotta a gyárat, hogy 2011-ben az Interspan termelése befejeződött. Szerencsénkre Ernst Kaindl úr a szíve legmélyén továbbra is Vásárosnamény díszpolgára maradt és az itteni emberek iránt érzett tisztelete és küldetésstudata indítására Vásárosnaményban építette fel Közép-Európa legnagyobb és legkorszerűbb OSB falemez gyárat. A mostani vezetés méltó Ernst Kaindl úr hagyatékához, ezért biztos vagyok benne, hogy a Vásárosnaményi falemezgyártás jövője hosszú távon biztosított.

Vásárosnamény, 2020.

Dr. Kelemen Miklós

Az Interspan Faipari Kft. telephelye (2002 körül)

Eddig elkészült FATE emlékfüzetek

(Megjelentek a FAGOSZ Fatáj-online elektronikus hírújságjában is 2010-től)

A fafeldolgozás nagyjai sorozatban:

2009	Gaul Károly (1854 – 1932)	A hazai faipari szakoktatás úttörője
2010	Bódogh István (1908 – 1988)	A hazai állami bútóripár és rekonstrukciójának szervezője
2010	Rieperger László (1919 – 1986)	A szakosított nagyüzemi bútorgyártás kidolgozója és bevezetője
2011	Thék Endre (1842 – 1919)	Asztalosmester, bútór- és zongoragyáros, az első hazai bútorgyár alapítója
2011	Lugosi Armand (1924 – 1990)	A faipari gépészet szakírója és oktatója
2013	Fáy Mihály (1918 – 1999)	A hazai farostlemezgyártás megteremtője

A fagazdaság nagyjai sorozatban:

2012	Lámfalussy Sándor (1890–1975)	A zalai fahasznosítás úttörője, fejlesztője
2012	Barlai Ervin (1899 – 1976)	A zalai fűrészipár, a hazai erdészeti politika, és az egész fagazdaság úttörője

A fafeldolgozás érdemesei sorozatban

2013	Schmidt Ernő (1925 - t)	A szombathelyi forgácslemezgyártás megteremtője
2014	Petri László (1925 -	A szövetkezeti és állami bútóripár fejlesztője
2014	Lele Dezső (1930 - t)	A Faipari Tudományos Egyesület vezető tisztségviselője, történetírója
2020	Kurusa László (1943-	A zalai bútorgyártás korszerűsítője, a Pannon fa- és bútóripár együttműködések szervezője
2021	Kelemen Miklós (1939 -	A vásárosnaményi forgácslemezgyártás szervezője

(Dr. Tóth Sándor László; Budapest, 2020.12.18).

